

HELSINGIN YLIOPISTO
HELSINGFORS UNIVERSITET
UNIVERSITY OF HELSINKI

MAASEUDUN MAAHANMUUTTAJAT

Kokemuksia työperäisestä maahanmuutosta
Etelä-Pohjanmaan ja Varsinais-Suomen
maaseudulla

Ruralia-instituutti, Seinäjoki

Siirtolaisuusinstituutti

Turun yliopiston Täydennyskoulutuskeskus

Tutkimuksen lähtökohtia

- Työperäisen maahanmuuton lisääminen ajankohtainen kysymys Suomessa ja muualla Euroopassa
- Suomen suhteellisen vähäinen maahanmuuttajaväestö sijoittunut pääosin suuriin kaupunkeihin ja erityisesti pääkaupunkiseudulle
- Työvoimapula koskettaa myös maaseutua, osaavan työvoiman saatavuuden ongelmat mm. teollisuudessa ja palvelualoilla
- Maaseutupolitiikan tavoitteeksi on asetettu maahanmuuttajien osaamis- ja työvoimapotentialin huomioiminen myös maaseudun kehittämisessä

Hankkeesta

- Kohdealueena Etelä-Pohjanmaa ja Varsinais-Suomi
 - *Varsinais-Suomi merkittävä maahanmuuttaja-alue,*
 - *Etelä-Pohjanmaa Suomen homogeenisin maakunta*

- Hankkeen toteuttajat:
 - Ruralia-insituutti
 - Turun yliopiston täydennyskoulutuskeskus
 - Siirtolaisuusinstituutti

- Hankkeen kokonaisbudjetti 78 000 €, Rahoittaja: MMM / YTR
- Hankkeen kokonaiskesto 2008-2009

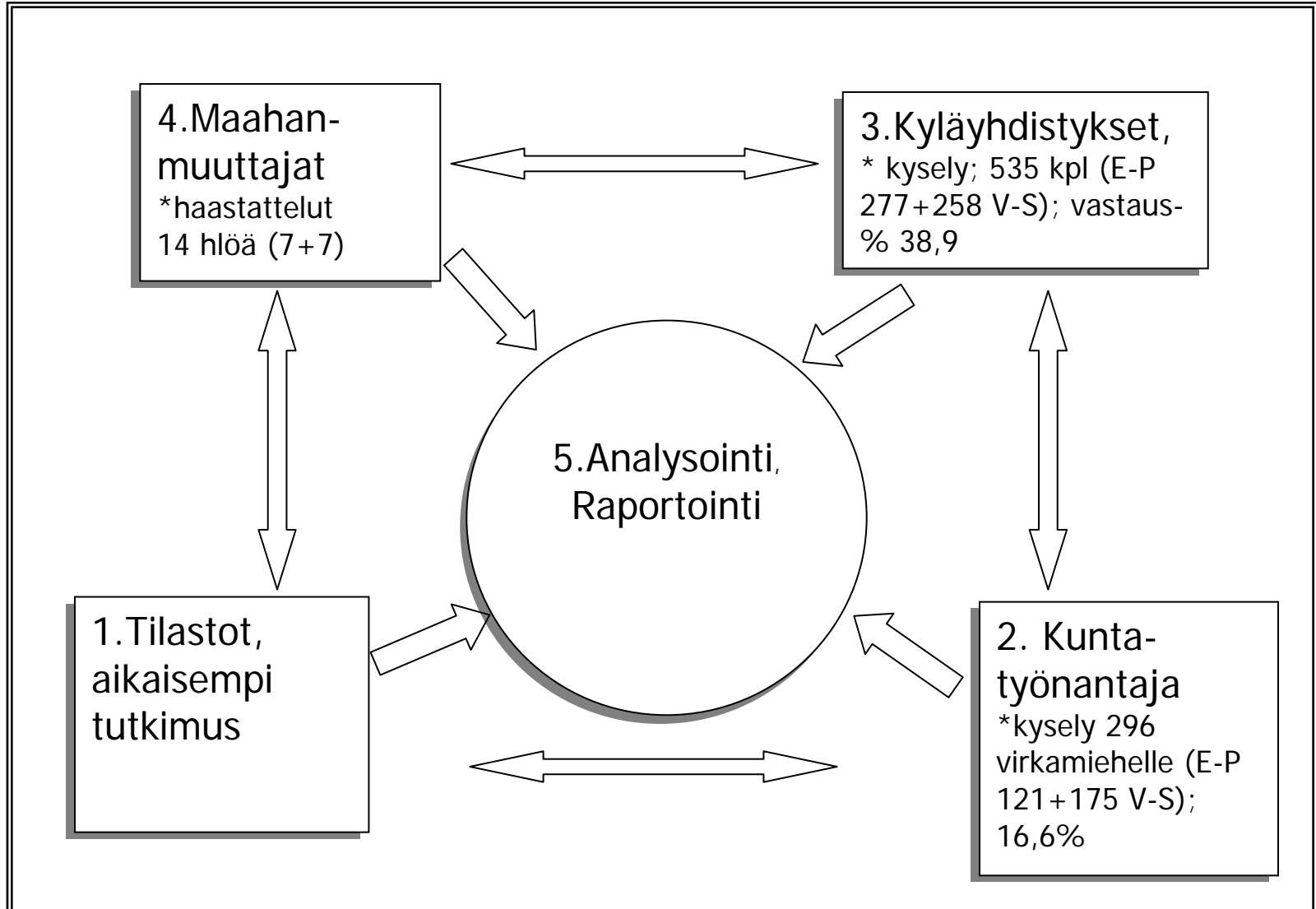

Tutkimuksen keskeiset tavoitteet

- Selvittää suomalaiseseen maaseutuun kohdistuvan maahanmuuttopolitiikan sisältöä ja käytäntöjä maahanmuuttajien näkökulmasta
- Tarjota tietoa maahanmuuttajien sijoittumisesta ja kotoutumisesta maaseudulle
- Tarjota työkaluja sekä kansallisen että paikallistason päätöksentekijöille maahanmuuttopolitiikan toteuttamiseksi suurten kaupunkiseutujen ulkopuolisilla maaseutualueilla

Tutkimuksen toteutus

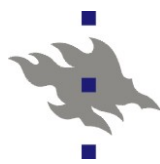
Caset: Etelä-Pohjanmaa ja Varsinais-Suomi

■ Etelä-Pohjanmaa

- 26 kuntaa vuonna 2008, 19 kuntaa 2009; 194 000 asukasta
- Maaseutumainen, homogeeninen väestörakenne, asutus keskittymässä Seinäjoen seudulle ja lähikuntiin
- Maaseutu muuttotappioaluetta, väestö ikääntyy nopeasti
- Maahanmuuttajayrityksiä 0,6% maakunnan yrityksistä ja 1,0% koko maan mamu-yrityksistä

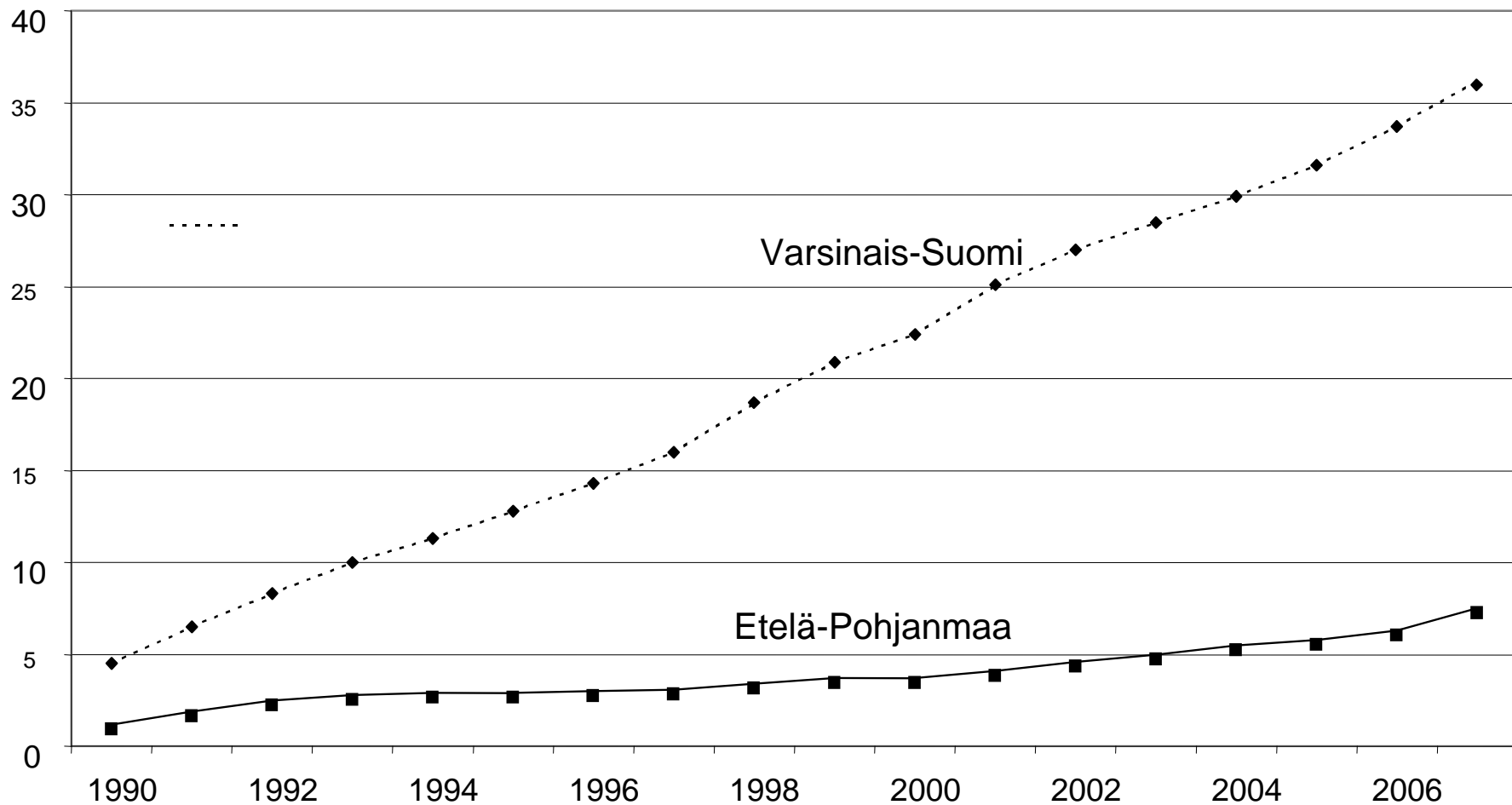
■ Varsinais-Suomi

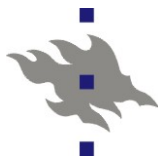
- 52 kuntaa vuonna 2008, 28 kuntaa 2009; 461 000 asukasta
- Väestö keskittynyt Turkuun ja Saloon + vahvaa maaseutua + syrjäisiä saaristoalueita
- Muuttovoittoaluetta, Suomen oloissa myös voimakasta siirtolaisuutta, maaseudun väestö kuitenkin ikääntyy
- Maahanmuuttajayrittäjiä 1,8% maakunnan yrityksistä ja 7,1% koko maan mamu-yrityksistä

Vieraskielinen väestö Etelä-Pohjanmaalla ja Varsinais-Suomessa

promillea (‰)

Varsinais-Suomen kunnat, vieraskielisten absoluuttinen määrä sekä kunnan vieraskielisten osuus kaikista maakunnan vieraskielisistä vuonna 2007

Kaupunkimainen kunta			Mynämäki	57	0,3	Alastaro	29	0,2	Mellilä	11	0,1
Turku	11 161	67,2	Masku	50	0,3	Suomusjärvi	28	0,2	Pyhäranta	10	0,0
Salo	1 621	9,8	<i>Summa</i>	1 193	7,1	Taivassalo	27	0,2	Västanfjärd	7	0,0
Raisio	861	5,2				Oripää	27	0,2	Vahto	7	0,0
Kaarina	590	3,6	Maaseutumainen kunta			Koski TL	26	0,2	Lemu	7	0,0
Naantali	149	0,9	Somero	123	0,7	Nauvo	21	0,1	Askainen	6	0,0
<i>Summa</i>	14 382	86,7	Perniö	114	0,7	Rymättylä	20	0,1	Korppoo	5	0,0
			Pertteli	63	0,4	Muurla	19	0,1	Velkua	2	0,0
Taajaan asuttu kunta			Aura	53	0,3	Yläne	16	0,1	Houtskari	1	0,0
Lieto	239	1,4	Pöytyä	52	0,3	Vehmaa	16	0,1	Iniö	0	0,0
Halikko	194	1,2	Sauvo	49	0,3	Merimasku	16	0,1	<i>Summa</i>	1 033	6,2
Parainen	134	0,8	Kiikala	46	0,3	Marttila	15	0,1			
Loimaa	122	0,7	Nousiainen	35	0,2	Kuusjoki	15	0,1			
Laitila	107	0,6	Kisko	35	0,2	Tarvasjoki	14	0,1			
Uusikaupunki	101	0,6	Kemiö	32	0,2	Kustavi	14	0,1			
Piikkiö	97	0,6	Dragsfjärd	31	0,2	Särkisalo	11	0,1			
Paimio	92	0,6	Rusko	30	0,2				Kaikki	16 608	100,0

Etelä-Pohjanmaan kunnat, vieraskielisten absoluuttinen määrä sekä kunnan vieraskielisten osuus kaikista maakunnan vieraskielisistä vuonna 2007

<u>Kaupunkimainen kunta</u>			<u>Maaseutumainen kunta</u>					
Seinäjoki	472	32,4	Jalasjärvi	63	4,3	Kuortane	19	1,3
<i>Summa</i>	<i>472</i>	<i>32,4</i>	Alavus	42	2,9	Vimpeli	17	1,2
			Alahärmä	41	2,8	Lappajärvi	14	1,0
<u>Taajaan asuttu kunta</u>			Evijärvi	35	2,4	Soini	13	0,9
Kauhajoki	103	7,1	Jurva	31	2,1	Ylistaro	11	0,8
Lapua	84	5,7	Teuva	30	2,1	Lehtimäki	12	0,8
Alajärvi	84	5,7	Ähtäri	27	1,9	Kortesjärvi	10	0,7
Kurikka	81	5,5	Töysä	25	1,7	Karjajoki	4	0,3
Nurmo	74	5,1	Ylihärmä	24	1,6	<i>Summa</i>	<i>440</i>	<i>30,3</i>
Ilmajoki	70	4,8	Isojoki	22	1,5			
Kauhava	49	3,4						
<i>Summa</i>	<i>545</i>	<i>37,3</i>				Kaikki	1 457	100,0

Maaseudun maahanmuuton nykytilanne

- Maahanmuuttajien keskittyminen kaupunkeihin tukee huonosti maaseudun työvoiman tarjontaa
- Maahanmuuttajat eivät tällä hetkellä muodosta maaseudulla mitään erityistä työvoimareserviä.
- Työvoimaa on tarvittaessa hankittava joko kaupungeista tai suoraan maahanmuuton lähtöalueilta, mikä lisää paineita järjestää maaseutukuntiin toimivat maahanmuuttajien kotouttamispalvelut
- Avainryhmät ovat venäläiset ja virolaiset

Maaseutukunnan rooli

- Maahanmuuttajien kotouttamispalveluiden yhteiseksi piirteeksi nousi tarpeen ja tilanteen mukaan toimiminen, koska maahanmuuttajien määrät ovat olleet pieniä.
- Pakolais- ja maahanmuuttopolitiikka sekoittuvat.
- Kotouttamisohjelmien laatimis- ja päivitystilanne oli sekava, ohjelmia oli tai niitä ei ollut tai niiden olemassaolosta ei tiedetty.
- Hyviä esimerkkejä: Punkalaidun, Närpiö, Kauhajoki
- Maaseutukuntien asema maahanmuuttajien työllistäjinä oli myös melko vaatimaton – valtaosa työvoimatarpeesta oli toistaiseksi hoidettu suomalaisella työvoimalla.

”Kyllä nää meidän (Suomen) viranomaiset on aika surkeita. Siellä nostetaan aina kädet ylös ja sanotaan, että meillä on resurssipulaa. Varmaan ensimmäinen (suomen kielen) sana kun ollaan opittu, on resurssipula.” (nainen, Varsinais-Suomi)

Maahanmuuttajat ja kyläyhteisöt

- Kyläyhteisöt ovat suhteellisen huonosti valmistautuneet kohtaamaan maahanmuuttajia
- Maahanmuuttajat ovat halukkaita ja valmiita toimimaan yhteisöjen hyväksi, ehkä jopa aktiivisemmin kuin kantaväestö.
- Kyläyhteisöjen kannattaa pyrkiä ottamaan maahanmuuttajat aktiivisesti mukaan osaksi kylän normaalia toimintaa.
- Maahanmuuttajat tarvitsevat kuitenkin kantaväestöä enemmän kylätoiminnan periaatteista tiedottamista.

Mitä maahanmuuttajat itse ajattelevat?

- Maaseudulle saapuneita leimaa tietty rohkeus ja pilottihenkisyys. Heitä ei ole pelottanut tulla alueelle, josta heillä ei ole ollut juuri minkäänlaista ennakkokäsitystä.
- Maaseudulle asumaan asettuneet kokevat olevansa onnekkaita löydettyään rauhallisen ja turvallisen maan Euroopan laidalta, jossa kuitenkin on korkea elintaso ja hyvät palvelut.
- Kotiutuminen on kestänyt pitkään, mutta tilanne on usein sama myös suomalaisilla.
- Maahanmuuttajat ovat yksilöitä, ja maaseudulla saa olla yksilö.
- Kielitaidon hankkiminen ja oma aktiivisuus ovat tärkeitä avuja tilanteessa, jossa maahanmuuttaja joutuu käytännössä täysin irti omasta kieli- ja kulttuuriyhteisöstään.

Maaseudun maahanmuuton johtopäätöksiä

- Ulkomaisen työvoiman rekrytointi maaseudulle näyttäisi jäävän ensisijaisesti yritysten oman aktiivisuuden varaan
- Maahanmuuttajien kotouttaminen näyttäisi jäävän työ- ja kyläyhteisöjen tehtäväksi
- Suomalainen maaseutu kuvautuu case -alueiden kautta tietynlaisena maahanmuuton ”rajaseutuna” ja maahanmuuttajat ”pioneereina”.
- *Työperäisen maahanmuuton lisääminen maaseudulle siten, että näköpiirissä oleva työvoiman tarve tulisi katettua, tarvitsee erityisiä toimia.*

lisää johtopäätöksiä

- Työperäisen maahanmuuton lisäämiseen maaseutukunnissa on perusteita.
- Valmistautumattomuudesta ja osaamisen puutteista huolimatta maahanmuuttajat on kyetty ottamaan vastaan
- Maahanmuuttajat ovat löytäneet oman paikkansa maaseutuyhteisöjen jäseninä.
- Miten paljon maaseutu voi ottaa vastaan maahanmuuttajia hallitusti?
- Auki jäävä kysymys: ollaanko maaseudulla valmiita ottamaan vastaan myös vammaisia, työkyvyttömiä ja ikääntyneitä maahanmuuttajia?